

TE GENT IN 1875

8 januari : Depot der Maskerfabriek bij Hubert Pinnoy, Vleeshuisbrug te Gent. Men verkoopt in het groot van 15 tot 31 januari. Men vervaardigt maskers naar foto's.

In Den Goedkoop bij de Gebroeders Delhaize.

Enig huis te Gent, Korte Ridderstraat 5, bij het Belfort.

Gebrande koffie per 1/2 kg : 1,20 F – 1,40 F – 1,60 F – 1,70 F

Gezaagd suiker per 1/2 kg : 0,70 F – 0,75 F – 0,78 F

Meelsuiker per 1/2 kg : 0,55 F – 0,60 F – 0,65 F – 0,70 F

Slappe witte zeep per kg : 0,42 F

Petroleum per liter : 0,22 F

Grof en fijn zout per kg : 0,08 F

Goedkope Daken.

Fabriek van geteerd en geharst ondoordringbaar karton op rollen van 10 tot 50 meter op een meter breed. Enige fabriek in het land. Lummerzheim, Wondelgem bij Gent.

Nog enkele prijzen :

Ossenvlees 1,30 F tot 1,90 F per kg

Koevlees 1,10 F tot 1,80 per kg

Kalfsvlees 1,95 F

Schaapvlees 1,95 F

Lamsvlees 2,20 F

Varkensvlees 1,70 F

Marktprijzen te Zele :

Aardappelen per 100 kg : 6 F tot 8 F

Boter 3,09 F tot 3,26 F per kg

Eieren 3 F tot 3,09 F per 26 eieren

13 januari : Dat de prijs van de levensmiddelen sedert vijftien jaar verbaasd verhoogd is, weet iedereen. Sedert een halve eeuw bedraagt de vermeerdering 20 % op de granen en gewassen, 40 % op het vlees, de melk en de eieren, 85 % op de dranken zoals bier, wijn, sterke drank, 200 % op de winkelwaren zoals suiker, koffie, thee, rijst. Op het gezamenlijke van de voedingsproducten bedraagt de vermeerdering 50 %.

14 januari : In de gemeenteraad wordt er over geklaagd, dat de straten niet behoorlijk worden gereinigd.

Gemeenteraadslid De Coster : Nooit zijn de straten zo vuil geweest als tegenwoordig. Ik zie nooit vegen.

Gemeenteraadslid Dierman : Deze maand is het moeilijk voor de straatvegers; ze moeten toch nieuwjaar wensen.

De burgemeester deelt mede, dat het kontrakt met de aannemer in de

loop van het jaar eindigt.

In de zitting van 19 januari merkt gemeenteraadslid Burggraeve op : “Onze stad wordt door de riolen en de piscines verpest. Men kan het in de zomer in de stad Gent niet uithouden”.

Voor de reinheid en hygiëne werd nog weinig gezorgd. Dit blijkt ook uit het volgende krantenknipsel.

27 januari : In 1874 werd door het stadsbestuur een bericht aangeplakt, waarbij verboden werd op straf van boete elders zijn behoefte te voldoen dan in de piscines. Er staan aan de Vlaamse Comedie (Minard schouwburg) de dag der vertoningen twee politieagenten om de mensen te beletten te wateren, maar waar staan de piscines ? (In de schouwburg waren nog geen toiletten).

31 januari : In het Sint-Jorishof wordt een eerste vergadering van het Davidsfonds gehouden.

4 februari : De omnibussen van de tram zijn voorzien van een bus, waarin het publiek op gans de doortocht telegrams kan steken. De telegrams worden langs die weg naar het telegraafbureau overgebracht. De telegrams moeten gefrankeerd zijn bij middel van telegramzegels.

8 februari : Uit de vastenbrief ontleen we de volgende zin : “Gezien de grote duurte van de boter, dispensereren Wij voor één jaar de armen van het gebruik van gesmolten vet in plaats van boter, alle dagen waarop de zuivel toegelaten is”. Deze zin is in verband te brengen met het bericht van 13 januari en leert ons, dat in de arbeidersgezinnen geen boter werd gebruikt.

21 februari : Ed. DANGOTTE négociant en porcelaine, faïence et cristaux. Rue Basse des Champs 32, a l'honneur d'informer sa clientèle qu'elle trouvera chez lui une grande quantité d'articles d'usage journalier avec 40 % de rabais. Spécialité de service de table, lavabo et à café. La peinture sur porcelaine et la cuisson se faisant chez lui, les articles décorés sont garantis à acheteur. Leçon de peinture sur porcelaine. L'atelier est accessible au public.

22 februari : Heden hebben tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen plaats : in de voormiddag ter vervanging van Van Hecke Edmond en Motte Jules en in de namiddag ter vervanging van Dumont Alexis. De liberalen en de progressisten stelden beiden kandidaten voor; de katholieken onthielden zich. Volgens het manifest van de progressisten is het doel van de doctrinairen “bannir du conseil ceux qui veulent exercer un contrôle sérieux sur les actes des mandataires de la commune”. Het progressistisch manifest bevat twee delen : het eerste deel is een kritiek op het huidig schepencollege (openbare werken, nijver-

heid en handel gaan achteruit); in het tweede deel wordt het programma voorgesteld : uitbreiding stemrecht, verplicht kosteloos en leek onderwijs, scheiding van kerk en staat. Op 19 februari schreef La Flandre Libérale : “Nous déplorons la résolution prise par les Progressistes. L'unité du parti libéral devrait être pour tous les libéraux à quelque nuance qu'ils appartiennent, un principe sacré”. Verder wordt het progressistisch manifest beoordeeld : “dont l'insignifiance absolue frappera tout le monde”.

Le Bien Public beoordeelt de toestand natuurlijk anders : “La vérité est que les progressistes sont des libéraux pur sang, mais des libéraux indisciplinés, plus logiques dans leurs haines que les doctrinaires”. In de circulaire van burgemeester Ch. de Kerckhove lezen we “La guerre que l'on fait au parti libéral est une guerre de rancunes, de vanités trompées, d'ambitions”.

Wat was nu de uitslag ?

Liberalen		Progressisten	
Voormiddag			
Heremans J.	2 208 stemmen	De Brouckere	445 stemmen
Waelbroeck Ch.	2 186 stemmen	Heynderickx	429 stemmen
Namiddag			
De Bast Cam.	1 916 stemmen	Cottignie V.	223 stemmen.

De Journal de Gand verheugt zich over de uitslag, maar La Flandre Libérale schrijft : “Nous n'avons pas le courage de nous en réjouir. Nous ne pouvons oublier que la lutte elle-même constituait un déchirement dans le sein du libéralisme et que les vaincus comme les vainqueurs sont en somme soldats d'une même armée”.

Na de verkiezing lezen we nog in La Flandre Libérale :

Op 25 februari : “Progressistes et doctrinaires constituent à nos yeux des fractions du même parti. Les progressistes ont un programme que nous n'admettons pas, que nous trouvons parfaitement inopportun — mais qui n'est en rien contradictoire avec le principe essentiel du libéralisme”.

Op 4 maart : “Le parti libéral est profondément divisé en Belgique. Prêchez une politique de modération outrée, faire trêve aux luttes de parti est donc une chose funeste et désastreuse.

L'ancien ministère libéral a marché sans cesse dans la voie d'une modération touchant de plus en plus à la faiblesse.

Le seul moyen de rétablir l'union entre nous est de nous placer sur le seul terrain où aucun divergence ne soit possible : la guerre à l'influence de l'Eglise; le seul moyen de nous rendre puissants et disciplinés c'est de faire cette guerre avec franchise, avec fermeté, avec vigueur”.

14 maart : Heden werd de 138° bloemententoonstelling in het Casino geopend.

18 maart : Een delegatie van de Kamer van Koophandel van Gent werd ontvangen door koning Leopold II. De delegatie, waarvan Constant Verhaeghe (voorzitter), L. Vermandel, D. Fiévé, en Dobbelaere-Hulin deel van uitmaakten, vroeg aan de koning zijn tussenkomst om het op 24 juni 1874 gesloten verdrag tussen Nederland en België betreffende het Kanaal van Terneuzen te doen goedkeuren. De koning antwoordde dat hij al het mogelijke zal doen in het raam van zijn grondwettelijke rechten. De delegatie had ook een onderhoud met de ministers d'Aspremont Lynden (Buitenlandse Zaken), J. Malou (financiën) en A. Beernaert (Openbare Werken).

28 maart : Te Heverlee overleed de hertog van Arenberg. Hij werd begraven in de kapel van het kasteel te Enghien. Te Gent werd een comité met als voorzitter ridder J. B. de Ghellinck d'Elsegem opgericht om een gedenkteken in de twee begijnhoven op te richten. Op 14 april werd in de Sint-Niklaaskerk een zielmis opgedragen in aanwezigheid van de bisschop van Gent en familieleden van de hertog van Arenberg.

1 april : Morgen zal een eerste proef genomen worden met een Engelse uitvinding. Omnibussen zonder paarden. Om drie uur 's namiddags zal een tram zonder paarden van het station naar de Dampoort rijden. Over deze aprilvis wordt verder niets vernomen.

8 april : In verband met de artikels in de pers na het rondschrijven van de bisschop van Namen betreffende de oprichting van een liberale associatie in Luxemburg schrijft *Le Bien Public* : "Ce ne sont pas les questions politiques qui divisent les partis en Belgique, c'est la question religieuse. Dès-lors reprocher au clergé de se mêler de la lutte des partis, c'est au fond lui faire un grief de se mêler de religion et de résister à ceux dont le but avoué est de combattre l'Eglise et de lui arracher des âmes".

10 april : Heden heeft advocaat F. De Busscher voor de correctionele rechtbank voor de eerste maal in het Nederlands gepleit. Om dit te verduidelijken moeten we herinneren aan de eerste Vlaamse taalwet, nl. de wet op het gebruik van het Nederlands in het strafrecht in Vlaanderen van 17 augustus 1873, die van kracht werd op 17 augustus 1874.

21 april : A. De Maere-Limmander publiceert een boek, waarin het plan wordt verdedigd een kanaal van Gent naar Heist te graven. Het kanaal zou een lengte hebben van 47,4 km en 36 miljoen kosten.

STAD GENT.

AANBELANGEND
BERICHT.

De Burgemeester,

Vernomen hebbende dat er verscheidene gevallen van kinderpokken zich hebben verklaard in zekere gewesten der stad, en willende de onheilen voorkomen, welke deze besmettelijke ziekte zoo dikmaals voor gevolg heeft;

Wakkert de inwoners, en wel bijzonderlijk de werklieden aan, zich **ZONDER UITSTEL** te doen vaccineren of hervaccineren.

Ten dien einde mogen zij zich aanbieden bij het Komité van Vaccine, ten allen tijde, den **Maandag van elke week, om 5 ure namiddag**, in het beluik van het bestuur der Burgerlijke Godshuizen, *achter St Jacobs Kerk*.

Gedaan ten Stadhuize, den 29 April 1875.

Graaf DE KERCHOVE.

Gent, drukkerij C. Annoet-Bruckman.

Op 18 april 1875 verscheen een nieuw weekblad : De Gazette van Le-deberg, in werkelijkheid een niet belangrijke gebeurtenis. Het was echter het begin van een lange reeks weekbladen, alle uitgegeven door Lodewijk De Vriese. E. Voordeckers schrijft over deze man : "zonder twijfel een der merkwaardigste persoonlijkheden, niet enkel in het Gentse, doch ook van de gehele Belgische liberale pers". Lodewijk De

Vriese was geboren te Gent in 1848 en zal er overlijden in 1932. Bediende bij het provinciaal bestuur werkt hij in 1870 reeds mee aan het weekblad *Het Vlaamsche Volk*. Wat later verlaat hij de administratie en wordt stichter, drukker, uitgever van een ontelbaar aantal weekbladen. Sommige hadden een kort bestaan. We sommen enkel de bladen op, die belang hebben voor Gent :

1875 : Gazette van Ledeberg

1876 : Gazette van Ledeberg en St.-Amandsberg

1876 : Gazette van Ledeberg, St.-Amandsberg en Meulestede.

1876 : De Gentsche Voorgeborchten, Gazette van Ledeberg, St.-Amandsberg, Meulestede en de Brugschepoort

1882 : Nieuws van Gent, van Ledeberg en de Gentsche Voorgeborchten

1877 : Nieuws van Gent en de Voorgeborchten

Al deze weekbladen waren liberale strijd- en informatiebladen.

Daarnaast publiceerde L. De Vriese nog een aantal neutrale advertentiebladen : Aankondigingsblad (1880), Algemeen Nut-L'Utilité publique (1878), Zondagpost (1878), Chronique des Spectacles et Concerts (1877), Courrier du Dimanche (1878), La Gazette internationale (1886), Gent Voorwaarts-Gand en Avant (1898-1910), Journal des Adjudications-Weekblad voor Aanbestedingen (1879), Les Nouvelles de Gand (1884), Revue du Sport Belge (1884). L. De Vriese was ook een tijd de drukker van La Flandre Libérale, alsook de uitgever, drukker en hoofdredacteur van het Weekblad La Liberté (1881-1887), een antiklerikaal liberaal strijdblad en van het dagblad Nieuws van Gent (1878), dat slechts een kort bestaan kende. (zie Voordeckers blz. 212).

4 mei : Op 4 mei overleed te Nevele de letterkundige Rosalie Loveling. Ze was er geboren in 1834 en publiceerde een aantal gedichten en novellen. R. Loveling werd begraven op het kerkhof te St. Amandsberg. De afscheidstoespraken werden gehouden door prof. Heremans voor "De Taal is gans het Volk", door kantonnaal opziener Van der Cruyssen namens de bevolking van Nevele en door dichter K. Bogaert. Volksvertegenwoordiger De Baets P. houdt een belangrijke rede in het parlement. Hij vraagt een brug te bouwen op de Schelde tussen Merelbeke en Zevegem, op de Moervaart tussen Mendonk en Winkel en op de Leie te Olsene. Verder vraagt De Baets de afschaffing van de tol aan Rooigembrug (Drongensteenweg) en aan de brug te Terdonk op het kanaal Gent-Terneuzen. De Baets klaagt ook over de moeilijke doorgang van de schepen langs de Ketelvest en vraagt een verbinding te maken tussen de Bovenschelde en de Nederschelde (langs de Keizersvest).

7 mei : Op 7 mei overleed Karel Carels (geboren in 1813) : begonnen als een eenvoudig werkman was hij er in geslaagd een groot metaalbedrijf op te richten.

17 mei : De maandag van Pinksteren werd een bedevaart naar O. L. Vrouw van Oostakker ingericht, waaraan ongeveer 20 000 Xaverianen van 118 parochies uit onze provincie deel namen. Bij het terugkeren van de bedevaarders ontstonden zeer ernstige incidenten. E. Scheerlinck geeft ons in zijn boek "Het Vlaamsche Lourdes" het volgend verslag : Het gespuis der Gentse bevolking, waaronder vele studenten der Hoogeschool, geholpen door talrijke godsdiensthaters van Brussel, Antwerpen en andere steden, wachtten de bedevaarders af bij hunnen terugkeer naar de statiën. Alles liep rustig af op het grondgebied van Oostakker en S. Amandsberg; maar nauwelijks waren de Xaverianen, die in stilte, zonder standaarden, (zij waren meest alle op het kasteel gebleven) en in verscheidene groepjes voortstapten, op het grondgebied van Gent gekomen, of zij wierden op de schandelijkste en aanstootelijkste wijs beschimpt, vervolgd en geslagen. Van beide kanten van den Antwerpschensteenweg, namelijk tussen de statiën van Eekloo en Antwerpen, stonden honderden schelmen, die tierden als zinneloozen, vloekten als duivelen, en met loodstokken op de bedevaarders nedervielen. Hunne slagen werden vooral gericht op de Eerweerde Heeren Geestelijken en op zwakke ouderlingen en kinderen. Lafhartig deinsden zij achteruit telkens dat een troep welberaden Xaverianen kwamen afgestapt.

Vele priesters en bedevaarders werden gekwetst, vooral aan het hoofd; zelfs is, o schande ! een der aangeranden doodgeslagen; de brave man is omtrent de statie van Eekloo met eenen loodstok op het hoofd getroffen; hij stortte neder en werd onder de voeten getrapt; als men hem uit het gedrang kon dragen was hij slechts een lijk. Het slachtoffer der liberale woede was de genaamde Pieter Schoeppe, werkman bij het gesticht Lousbergs en woonachtig buiten de Kortrijksche poort; hij maakte deel van het Genootschap van Sint Franciscus Xaverius van S. Pietersparochie te Gent.

Volgens het verslag van dokter De Nobele en dokter Vander Meersch was de dood van Pieter Schouppe toe te schrijven aan een zonnslag. Volgens de katholieke kranten waren er 170 gekwetsten en 656 gekneusden onder de bedevaarders.

De liberale kranten zaten met het gebeuren wel wat verveeld; ze pogen dan ook de gebeurtenissen te verklaren. De Journal de Gand schreef op 18 mei : "La source du mal, il faut le dire tout haut, git tout entière dans cette déplorable immixtion du clergé dans la politique. Les pro-

cessions ne sont plus seulement une cérémonie religieuse, mais avant tout une preuve de la force du parti clérical et de la faiblesse de ses adversaires". Het liberale Volksbelang zal schrijven : "Maandag is onze stad het tooneel geweest van droevige feiten. De politie en de gendarmes waren onmachtig om deze betreurenswaardige feiten te beletten." Het Volksbelang meent echter de oorzaak te moeten zoeken bij de "uitdagende houding" van de bedevaarders. En La Flandre Libérale zal schrijven : "La propagande habituelle ne donnant aucun résultat le clergé a décidé de suivre d'autres voies : il a voulu employer les moyens d'intimidation. Il a réuni des bataillons de campagnards et il est venu les parader à travers nos rues. Nous croyons donc pouvoir affirmer que le but du pèlerinage d'Oostacker était purement politique et électoral".

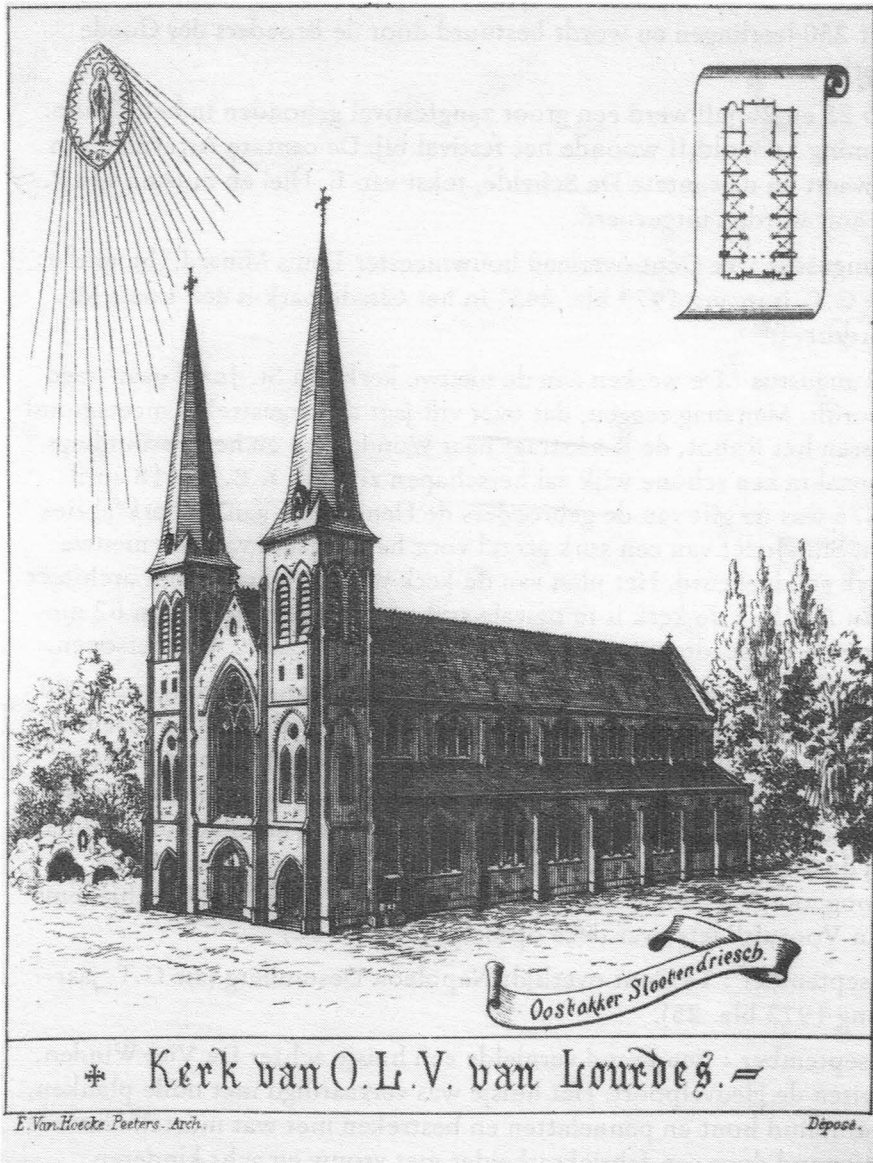
22 mei : Heden werd door bisschop Bracq de eerste steen gelegd van de nieuwe kerk te Oostakker-Lourdes (zie Godsdienstige Week van 28.5.1875).

18 juni : Paul Fredericq (geboren te Gent in 1850) verwerft het diploma van docter in de historische wetenschappen. Als historicus en als vlaamsgezind liberaal had prof. Fredericq een belangrijk aandeel in het cultureel leven. Prof. Fredericq overleed te Gent in 1920. Aan de gevel van het huis, Winkelstraat 7, werd een gedenkplaat aan P. Fredericq, aangebracht (Zie ook : Winkler Prins : Encyclopedie van Vlaanderen, deel 2, blz. 503).

24 juni : In toepassing van een ordonnantie van 1669 werden door de correctionele rechtbank te Gent twee vissers, die in de broedtijd een visnet hadden uitgeworpen, veroordeeld tot een maand gevangenis en vijftig frank boete. De voorzitter van de rechtbank gaf aan de beide vissers de raad een verzoekschrift voor kwijtschelding aan de koning te zenden.

1 juli : De ministers Delcourt en A. Beernaert brengen een bezoek aan de vlasfabriek La Lys. Een nieuwe stoommachine van 2000 P.K., de sterkste stoommachine van ons land, wordt ingehuldigd. De ministers werden ontvangen door Ch. de Hemptinne, voorzitter, Eug. Desmet, ondervoorzitter, E. Morel, Neyt, Rolin, bestuurders, baron 't Kint de Roodebeke en G. Parmentier, commissarissen; Henri Vanderstegen, directeur van La Lys en burgemeester Ch. de Kerchove woonden de plechtigheid bij.

20 juli : Op zijn kasteel te Scailmont overleed Adolph Dechamps. Hij werd geboren te Melle op 18 juni 1807. Hij was volksvertegenwoordiger, minister Openbare Werken in de regering Nothomb (1841-1845)

en minister Buitenlandse Zaken in de regeringen S. van de Weyer (1845-1846) en de Theux-Malou (1846-1847) en gouverneur van de provincie Luxemburg. Hij was de broeder van de kardinaal Victor Dechamps (geboren Melle 6.12.1810).

26 juli : De bisschop heeft de nieuwe kerk van het weeshuis Maaltebrugge gewijd. Dit jongensweeshuis door graaf de Hemptinne gesticht,

telt 250 leerlingen en wordt bestuurd door de Broeders der Goede Werken.

Op 25 en 26 juli werd een groot zangfestival gehouden in het Casino. Koning Leopold II woonde het festival bij. De cantate Artevelde van Gevaert en de cantate De Schelde, tekst van E. Hiel en muziek van P. Benoit werden uitgevoerd.

6 augustus : Te Gent overleed bouwmeester Louis Minard. (biografie : zie G.T. jaargang 1979 blz. 243) In het Citadelpark is een Louis Minarddreef.

12 augustus : De werken aan de nieuwe kerk van St.-Jozef gaan goed vooruit. Men mag zeggen, dat over vijf jaar de uitgestrekte meersgrond tussen het Rabot, de Kerkstraat naar Wondelgem en het Verbindingskanaal in een schone wijk zal herschapen zijn. Bij K.B. van 18 april 1875 was de gift van de gebroeders de Hemptinne aan de kerkfabriek van Sint-Jozef van een stuk grond voor het bouwen van een nieuwe kerk goedgekeurd. Het plan van de kerk werd getekend door architect Van Assche : de kerk is in ogivale stijl en heeft een lengte van 62 meter en een breedte van 31 meter; ze biedt plaats aan 2 400 personen.

22 augustus : Een kleine optocht van de Internationale ongeveer 200 man sterk, trekt door de stad. In het Fondsenblad van 25.8 lezen we : "Zondag 22 augustus zijn 200 apostelen der Internationale in stoet voorgegaan door twee rode lappen waarboven Phrygische mutsen staken, door verscheidene straten getrokken. Nabij het stadhuis brulden zij de Marseillaise en ze vergaderden daarna in een herberg op de Hoogpoort". Paul De Witte vertelt ons in zijn boek "De Geschiedenis van Vooruit" iets over deze optocht. (blz. 61-62)

1 september : Te Gent overlijdt Napoleon Destanberg (zie G.T. jaargang 1973 blz. 25).

9 september : Een brand vernielde een huisje achter De Vier Winden, buiten de Heuvelpoort. Het huisje was vervaardigd met oude planken, vermolmd hout en pannelatten en bestreken met wat mortel. Het was bewoond door een fabrieksarbeider met vrouw en acht kinderen.

27 september : Oswald de Kerchove wordt verkozen tot voorzitter van de Melomanen ter vervanging van de overleden J. Motte.

4 oktober : Het toneeljaar wordt geopend met het stuk "Willem van Dampierre" door H. Van Peene.

6 oktober : Beeldhouwer Karel De Kezel werkt aan het beeld Neptunus dat de ingang van de Vismarkt zal versieren. Terwijl werkt beeldhouwer B. Wante aan een bas-reliëf voor de ingang van het nieuw kerkhof.

15 oktober : We lezen in *Le Bien Public*, dat in een toespraak tot Belgische bedevaarders de paus “a fait ressortir le caractère profondément déplorable de la législation matrimoniale, qui prévaut en divers pays et notamment en Belgique. Il a exité les catholiques à unir leurs efforts pour obtenir la réforme de cette législation dans le sens de la libre administration du sacrement de mariage”. Volgens *Le Bien Public* zou het voor België een eer zijn indien de artikels in strijd met het kerkelijk recht uit de wet zouden kunnen verwijderd worden. Maar, bemerkt terecht *Le Bien Public* op, in ons land stelt dit een ernstig probleem, gezien de grondwet zou moeten gewijzigd worden. En, vervolgt *Le Bien Public*, “on est naturellement amené à examiner si une révision du pacte fondamental ne pourrait pas entraîner au point de vue des intérêts catholiques, des périls infiniment plus graves que le mal auquel il s’agirait de remédier”. Art. 16 van de Grondwet bepaalt immers : “Het burgerlijk huwelijk moet het kerkelijk huwelijk voorafgaan, uitgezonderd de uitzonderingen te bepalen door de wet”. *Le Bien Public* komt tot het besluit : “Rien n’empêche nos législateurs dans la limite de leurs attributions constitutionnelles de lever une prohibition et des pénalités qui atteignent aujourd’hui l’exercice du devoir sacerdotal”.

Op 18 oktober vervolgt *Le Bien Public* : “Le mariage civil est en effet une institution anti-catholique dans toute la force du terme, puisqu’il consacre légalement une usurpation de l’état sur le domaine de l’Eglise. Notre devoir commun est donc de travailler à détruire cette antinomie de la loi divine qui est parfait et immuable et de la loi civile qui est imparfaite et variable. Il ne peut exister de doutes que sur les moyens d’arriver à cette fin d’ailleurs si désirable”.

Waarom nu deze artikels in *Le Bien Public*. Op 21 oktober zenden graaf J. de Hemptinne, Grégoire Bolle, baron Kervyn de Volkaersbeke, dokter Van Doren, dokter Van Steenkiste, graaf Paul de Hemptinne en Victor Mousty een petitie aan de koning, waarin gevraagd wordt, dat de koning zijn gezag zou aanwenden “à réaliser dans la législation relative au mariage la réforme que le Souverain pontife a indiquée lors de son allocution du 3 octobre aux pèlerins belges”.

Op 23 oktober publiceert *Le Bien Public* een brief van J. de Hemptinne in verband met het verschenen artikel, “qui m’a vivement attristé. Je dois vous prier de me considérer désormais comme complètement étranger à l’oeuvre du *Bien Public*”. Deze krant moet natuurlijk antwoorden : onze natuurlijke leiders zijn onze bisschoppen. “Nous avons humblement déféré notre article du 15 octobre sur le mariage civil à l’examen de S. G. l’Evêque de Gand, juge légitime de la foi.

Cette examen nous a été favorable”.

Op 5 november publiceert Le Bien Public de brief van de Hemptinne en zijn medewerkers aan de Koning, brief overgenomen uit La Croix, waarna een bespreking volgt. Op doctrinair vlak is geen discussie mogelijk. “Tous professent en effet que le mariage civil ne constitue pas entre chrétiens un mariage véritable et que la vie conjugale, inaugurée sous ces seuls auspices n’est qu’un honteux et coupable concubinage”. Wel is er volgens Le Bien Public verschil van mening in verband met de keuze van de middelen om de herziening van de wetgeving te bekomen. De opstellers van de petitie zijn van oordeel, dat de herziening van de grondwet onmiddellijk moet geschieden. Le Bien Public bemerkt vooraf, dat de Koning geen grondwettelijk initiatief kan nemen. Na de te volgen weg aangetoond te hebben – verklaring van parlement betreffende de te herziene artikels, ontbinding parlement, goedkeuring nieuwe tekst met 2/3 meerderheid – is Le Bien Public van oordeel, dat een 2/3 meerderheid niet haalbaar is en bemerkt nog “une campagne qui ne nous rapportera aucun avantage appréciable et qui nous promet en revanche des périls certains et peut-être des défaites irréparables”. Onze krant eindigt met de vraag : “Les pétitionnaires s’abritent sous l’autorité du Souverain-Pontifs; ils obéissent à un ordre; ils exécutent une consigne. En sont-ils bien sûrs ? Oseraient-ils dire que Pie IX dans l’état actuel des partis en Belgique a voulu pousser les catholiques belges à une campagne révisionniste ?” Volgens Le Bien Public is het antwoord op deze vragen negatief. (1)

24 oktober : Te Terdonk wordt de brug over het kanaal van Terneuzen rechtover het station van Kluisen ingehuldigd.

26 oktober : Voor de gemeenteraadsverkiezingen werden twee lijsten voorgesteld : een lijst van de liberale associatie en een lijst van de progressisten. Van de vijftien gemeenteraadsleden, wie het mandaat eindigde einde december 1875 werden elf opnieuw voorgesteld; Julius Vuylsteke en Jozef Vandenberghe verlaten de politiek en Voituren en Vanderheyden worden voorgesteld door de progressisten. Op de liberale lijst staan vier nieuwe kandidaten : De Vigne Jules, Callier, Prayon-De Pauw en Dumoulin. Op de progressistenlijst stonden dertien kandidaten van de liberale lijst plus Voituren en Vanderheyden, die voorgesteld werden in de plaats van Dumoulin en Prayon-De Pauw. Uit de samenstelling van de progressistenlijst blijkt, dat de progressisten geen kandidaten vinden om aan de kiesstrijd deel te nemen. De uitslag luidde :

Liberale lijst : werden herkozen : Burggraeve A. 2520 st., Colson Henri

2514 st., De Bast Cam. 2520 st., Groverman O. 2515 st., Hulin J. 2515 st., Pickaert Ch. 2527 st., Vandenberghe A. 2512 st., Vandermeersch E. 2514 st., Van Heuverswyn F. 2505 st., Vermandel L. 2502 st., Lebègue Ch. 2509 st.
 nieuw gekozenen : Callier Albert 2514 st., De Vigne Jules 2527 st., Dumoulin N. 2075 st., Prayon-De Pauw 2052 st.
 Voor de progressisten behaalden Voituron 668 st. en Vanderheyden G. 610 st.

1 november : Te Gent overleed Pieter De Baets, katholiek volksvertegenwoordiger. Pieter de Baets werd geboren te Gent op 22 februari 1825. Hij studeerde aan het St.-Barbaracollege en behaalde het diploma van doctor in de rechten aan de universiteit te Gent. Hij was gemeenteraadslid (1855-1857) en werd enkele malen verkozen tot volksvertegenwoordiger. Hij behoorde tot de stichters van het Willemsfonds en publiceerde in de Almanak van het Willemsfonds van 1856 het verhaal "In een dysselcheese". Toen het Willemsfonds een liberale strekking vertoonde, gaf hij zijn ontslag. P. De Baets werkte ook mede aan de Beurzencourant met zijn Brieven uit Brussel en zijn feuilleton "Binst de vacantie". P. De Baets stichtte met Heremans het tijdschrift Het Leesmuseum (1856-1859), was lid van het Vlaamsch Verbond en van het Davidsfonds. Op de begrafenis werden aan het sterfhuys in de Nederscheldestraat een rede uitgesproken door de volksvertegenwoordigers Kervyn de Volkaersbeke en Drubbel. Op het kerkhof te Sleidinge sprak de jonge Alfons Siffer in naam van het Davidsfonds en advocaat Obrie in naam van de Vlaamsche Conferentie van de Balie. (zie Fondsenblad van 2 en 5 november 1875)

24 november : Er is een verkiezing voor de vrijgekomen zetel in de Kamer van Volksvertegenwoordigers door het afsterven van P. De Baets. De kandidaten zijn : Ch. de Kerchove voor de liberalen en Storme-Brasseur voor de katholieken. Ch. de Kerchove werd verkozen met 3484 stemmen tegen Storme-Brasseur met 3300 stemmen. De verdeling van de behaalde stemmen toont duidelijk de politieke tegenstelling aan tussen de stad Gent en het platteland.

	Ch. de Kerchove	Storme-Brasseur	Totaal
Gent	2 748 stemmen (64 %)	1 531 stemmen (36 %)	4 279
Platteland	736 stemmen (29,4%)	1 769 stemmen (70,6%)	2 505
Totaal	3 484 stemmen (51,3%)	3 300 stemmen (48,6%)	6 784

Een vergelijking met de verkiezingen van vorig jaar geeft het volgende beeld :

	1874	1875
Liberalen : Gent	60,5 %	64,0 %
Platteland	29,0 %	29,4 %
Totaal	48,6 %	51,3 %
Katholieken : Gent	39,4 %	36,0 %
Platteland	71,0 %	70,6 %
Totaal	51,3 %	48,6 %

Er is dus een verplaatsing van 2,7 % van de stemmen of ongeveer 190 stemmen; deze verschuiving had voornamelijk te Gent plaats.

Alhoewel er maar een kamerzetel in betwisting was, toch was de kiesstrijd zeer heftig. De liberale associatie hield een vergadering op 15 november. Na een inleidend woord van Metdepenningen sprak d'Elhoungne de vergadering toe : "A Gand est échue la noble tâche de donner le signal de la délivrance". De liberalen deden een gelukkige keuze met het voordragen van de kandidatuur van Ch. de Kerchove, die thans reeds zeventien jaar burgemeester was. De katholieken hadden het moeilijk een passende tegenkandidaat te vinden en stelden eindelijk de weinig bekende figuur van Storme-Brasseur, een nijveraar, voor. Volgens de katholieken gaat het er om de economische belangen van de stad Gent te verdedigen. d'Elhoungne is het niet eens met deze stelling : "Comment, la lutte ne serait pas politique ? La question ne serait pas de savoir si le clergé continuera à dominer le pays ?" We herkennen hier de stem van La Flandre Libérale. Op 23 november verscheen "un dernier appel". "L'échec des catholiques à Gand serait le signal de la chute du ministère Malou. Au scrutin donc et que chacun fasse son devoir !" Tijdens de kiesstrijd verschenen een drietal in het Nederlands opgestelde liberale kiesbladen (zie E. Voordeckers blz. 585).

Het Fondsblad zal de rede van d'Elhoungne beantwoorden : "Wat is het liberaal programma ? 't Is de vlag van Marnix, kerkdief en landverrader, 't is de vlag van uw broeders en vrienden uit de loge, het canaille van de Parijsche communards". In het manifest van de Bewarende Grondwettelijke Associatie wordt Storme-Brasseur als volgt voorgesteld : "overtuigd katholiek zal de heer Storme in de Kamer de verdediger zijn onzer godsdienstige vrijheden; hij zal daar krachtadig die onheilvolle politiek bestrijden, welke in plaats van goede betrekkingen tusschen Kerk en Staat te handhaven, worstelingen verwekt". Het Fondsblad stelt zijn grieven tegen de administratie van burgemeester de Kerchove op een rijtje :

't Lijstje van den oppermigeonneur

't Lijstje van den oppergazpot

- 't Lijstje van den graaf van Buizegem
- 't Lijstje van Sire van Prospottenhove
- 't Lijstje van den Begijnen-verjager
- 't Lijstje van den ondergang der stad
- 't Lijstje van den tweeden Sinksendag
- 't Lijstje van den boerenhater
- 't Lijstje van het gouden kalf
- 't Lijstje van den winkelsluis
- 't Lijstje van Le Flamand est mort et enterré.

De uitslag van de verkiezing was natuurlijk al vroeg gekend. De sympathisanten van de liberale partij stroomden samen op de Kouter, waarna men in stoet optrok naar de woning van Ch. de Kerchove in de Burgstraat. In de Concorde werd feest gevierd : waren er aanwezig : Pècher, ondervoorzitter Liberale associatie Antwerpen, J. De Geyter, voorzitter Vlaamsch Liberale Associatie Antwerpen, naast een aantal Gentse politieke figuren. Metdepenningen verklaarde : “La lutte n’était pas entre M. de Kerchove et M. Storme; elle était entre deux principes”.

Op zondag 28 november werd te Gent een grote liberale manifestatie gehouden, waaraan delegaties van liberale associaties van tientallen steden deel namen. Van elk station vertrok een optocht naar het Casino, waar een feestzitting werd gehouden. Volgens Pècher betekende de uitslag van de verkiezing “l’arrêt de mort du ministère Malou.” Oud minister Bara en Van Humbeek, voorzitter liberale associatie Brussel woonden de feestvergadering bij.

Le Bien Public schrijft, dat het lied “Van ’t ongedierte der Papen” het zegelied geworden is van de Gentse liberalen. Volgens Le Bien Public wordt de tekst in al de huizen verspreid “destinées à animer la manifestation de demain”. Bedoeld wordt Het Geuzenlied, tekst van J. De Geyter en muziek van Alex. Fernau.

In zijn werk “De Kiezingen te Gent sedert 1830” vertelt D. Destanberg (geboren 1861) nog het volgende :

“Om 12 1/2 uur kwamen 50 gendarmen te paard rond het stadhuis post vatten; terzelfdertijd daagden de groene jagers der burgerwacht op; de gendarmen boden de wapens; het volk riep : “Leve de garde civique !”

De Botermarkt werd door de gewapende macht ingenomen; de groote benedenzaal, waar het hoofdbureel zetelde, was proppensvol; het koninklijk Conservatorium, in 1875 in het gebouw nu voor den dienst en den ingang van de bureelen van de burgerlijken stand gebruikt, was vol gendarmen te voet.

De gedeeltelijke uitslagen werden per rijtuig aangebracht, en weldra meldde een hevig rumoer in de groote vestibule dat de uitslag der kiezing bepaald gekend was.

Een roepende, zingende massa, stormde de trappen af; het klok overal: Ho ! Ho ! Ho ! en Storm is naar den Oost !

Wij hên hem zien vertrekken

In een blekken doos.”

2 december : Aan de internationale tentoonstelling te Santiago in Chili namen 155 Belgen deel, waarbij een aantal Gentenaars, waaronder Prosper Van den Kerchove (stoommachines), L. Van Houtte (planten), Verschaffelt (planten), L. Thienpondt (lijnwaad), G. Fiévé (cement, vloerstenen), De Boubers (landbouwmachines), De Lorge (Parijse punten), Botelberge (Melle, overzees blauw), Lummerzheim (gelijmd karton).

5 december : La Flandre Libérale schrijft : “On ne peut contester le désir qui anime presque tous les membres de notre parti de voir la paix et l’union se faire entre l’association libérale et le cercle progressiste. Nous fondant sur ce désir nous avons demandé qu’on rétablisse l’unité du parti libéral à Gand et que les progressistes rentrent à l’association libérale où leur place est marquée parmi les plus ardents adversaires du cléricalisme”. Maar de wens van onze krant wordt slecht onthaald door de Journal de Gand en door Le Libéral progressiste.

Op wereldvlak moeten we de geboorte vermelden van Karl Jung, de Zwitserse psychiater, van Albert Schweitzer, die de Nobelprijs voor de vrede bekwam in 1953 en van de componist Ravel. De Deense schrijver Hans Christiaan Andersen overleed. Te Parijs werd de opera van Bizet “Carmen” voor de eerste maal opgevoerd, voorstelling, die koel werd ontvangen. Bizet overleed vier maand later en wel op 3 juni 1875. Te Birmingham werd de eerste zesdagenwedstrijd ingericht.

M. STEELS

(1) Zie ook A. Simon : Réunions des Evêques de Belgique 1868-1883, blz. 43.